

SANAT

TEMA DEĞERLENDİRME

Gülmek güzeldir; güzelliştir, sağlıktır, sevgidir. Karagöz bunun için gereklidir ve sevilir. Ama içine sanat, müzik, güldürü, şiir, resim ve öğüt katarak güldürür.

Hiç gösteri seyretmemiş olanları Karagöz'ün ismi bile gülümsetir. Üstelik yüzlerce insanı böyle uzun süre doyasıya güldürebilen bir başka gösteriyi dünyada bulabilmek herhâlde mümkün değildir.

O hâlde Karagöz perdesindeki bu güç nedir?

Bir gösteride görme engelli bir seyircinin diğerleri kadar güldüğünü fark edebilirsiniz. Çünkü Türk gölge tiyatrosunun güldürücü özelliğinde büyük ağırlık sese ve karşılıklı konuşmalara dayanır.

Ses güldürücülüğünde ağırlık Karagöz'ün kendisindedir. Çünkü kalın, kaba ve çatlak sesi vardır. (...) Karagöz başta olmak üzere bütün güldürücü konuşmalarda kaynak, zengin Türkçenin sağladığı imkânlardır. Eş anlamlı kelimeler, zıt anlamlı kelimeler, benzer anlamlı kelimeler, ses benzerliği olan kelimeler, deyimler, benzetmeler... Türkçenin bozuk kullanılmasının yanı sıra güldürücü şiirler ve şarkılar... Bunlara anladığı hâlde anlamamış veya anlamadığı hâlde anlamış görünmek, abartmak veya hafife almak, kandırma çabaları, bilgiçlik taslamak gibi davranışları da eklerseniz başarılı olmamak mümkün değildir. İşin içinde okuma yazması ve işi olmayan, bulduğu işleri eline yüzüne bulaştıran Karagöz de olursa gözyaşı döktüren halk hikâyesi bir anda güldürü olur.

(...)

Ünver Oral

Karagöz ve Plastik Tekniği

A) 1, 2, 3 ve 4. soruları yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. Karagöz niçin sevilmektedir?

Karagöz'ün güldürücü bir ses tonu vardır. Karagöz'ün ismi,giyimi,ses tonu insanları güldürmeye yeter.

2. Karagöz'ün dünyadaki diğer gösterilerden farkı nedir?

Kalın ,kaba ve çatlak bir sesi vardır.Türkçe' nin sağladığı imkanları çok iyi kullanmaktadır.

3. Karagöz oyununda insanlar nelere gülmektedir?

Türkçe'yi bozuk kullanması,deyim ve benzetmeleri,hafife alması,umursamazlığı,işini eline yüzüne bulaştırması vs.

4. Bu metnin başlığı aşağıdakilerden hangisi olabilir? İşaretleyiniz.

Karagöz Nedir?

Karagöz Tekniği

Karagöz'de Güldürücülük

B) Aşağıda numaralarla verilen atasözlerini, harflerle verilen anlamlarıyla eşleştiriniz.

1. Güzeli herkes sever.	a. Nasıl davranırsan öyle karşılık görürsün.
2. Herkes ne ederse kendine eder.	b. Bütün insanlar güzel olan şeylere karşı sevgi besler.
3. Öfke ile kalkan zararlar oturur.	c. İşlerinde doğruluktan ayrılmayan kişiye Allah her zaman yardım eder.
4. Doğrunun yardımcısı Allah'tır.	ç. Yardımını esirgemeyen, eli açık olan kimseye herkes saygı gösterir.
5. Veren el, alan elden üstündür.	d. Öfkesine kapılarak iş gören sonunda güç duruma düşer.

C) Aşağıda cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru ifadeleri yazınız.

1. "Ben, sen, o, biz, siz, onlar" kelimeleri zamirleridir.

2. Kişileri, nesnelere ya da varlıkları belli belirsiz ifade eden zamirler zamir denir.

3. zamiri, ek hâlindeki bir zamirdir ve eklendiği kelimeye her zaman bitişik yazılır.

4. "Bu bana babamın hediyesidir." cümlesindeki "bu" kelimesi bir zamiridir.

5. İsimlerin yerini soru yoluyla tutan zamirler zamirleridir.

Ç) Aşağıda çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Heykeltıraş olsam Sinan'ın boyunu posunu bilmem ama ellerini kocaman yapardım. (1)Bildiğimiz ellerin birkaç misli büyük. (2)Eti anıtlarındaki eller gibi küt küt, çentik çentik kocaman eller. (3)Geçen gün Süleymaniye'de dolaşırken bu kocaman elleri görür gibi oldum. (4)Tuttuğunu koparan, kopardığını yepyeni ve bitip tükenme bilmeyen bir ömürle yoğurup yeni baştan kuran, öpülesi, dünya durdukça nur içinde yatası emektar eller.

Yukarıdaki paragrafta anlam bütünlüğünü bozan cümle hangisidir?

A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

2 ve 3. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Bir çift turna gördüm, durur dallarda,
Seversen Mevla'yı, kalma yollarda,
Sizi bekleyen var, bizim ellerde,
Doğru bizim ele gidin turnalar.

Fazla gitmen bizim ele varınca,
Selam söylen eşe dosta sorunca
El bağlayıp divanına durunca
Benden yâre selam edin turnalar.

Anonim

Turnam dertli öttün, yaremi deştin,
El vurdun yarama, başını açtın,
Eşinden m'ayrıldın, yolun mu şaştın,
Doğru bizim ele gidin turnalar.

2. Bu türküde baskın olan duygu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) kaygı   B) sevinç   C) acıma   D) özlem

3. Türkünün ilk dörtlüğüyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Kafiye : "dal" — Redif : "da"   B) Kafiye : "I" — Redif : "larda/lerde"
C) Kafiye : "lar/ler" — Redif : "da/de"   D) Kafiye : "da/de" — Redif : "lar/ler"

4. Aşağıdaki dizelerin hangisinde karşıtlık (tezat) sanatı yoktur?

- A) Yazımı kışa çevirdin   B) Bir sen yakınsın uzakta kalınca
C) İçimde kar donar, buzlar tutuşur.   D) Yüce dağlar birbirine göz eder.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zamir yoktur?

- A) Bu soruları bazı öğrenciler önceden görmüş.
B) Kendisini yakından tanıırım arkadaşın.
C) Bazıları bu dediklerine pek inanmamış.
D) Şu elbisenin aynısından bende de var.

6. "Panayırı görmek için sizinle kasabaya gelmeyi ben de isterdim ama üzümleri ilaçlamam lazım." cümlesinde hangi türde sözcük kullanılmamıştır?

- A) bağlaç   B) zamir   C) edat   D) ünlem

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamamen basit yapı sözcükler kullanılmıştır?

- A) Ağacın dalına kuşlar kondu.   B) Kışlıkları erken çıkardık.
C) Masadaki silgileri topladın mı?   D) Bahçedeki çiçekleri suladı.